

Møte torsdag den 21. november kl. 10President: **I n g e L ø n n i n g**

D a g s o r d e n (nr. 18):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2000/34/EF om endring av arbeidstidsdirektivet til å omfatte sektorer og virksomheter som er unntatt fra direktivet (Innst. S. nr. 30 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 5 (2002-2003))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om ILOs 89. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 5. – 21. juni 2001 (Innst. S. nr. 17 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 37 (2001-2002))
3. Innstilling fra samferdselskomiteen om den nye Svinesundsforbindelsen m.m. (Innst. S. nr. 20 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 3 (2002-2003))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om kvalitetsreformen. Om høyere samisk utdanning og forskning (Innst. S. nr. 12 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 34 (2001-2002))
5. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Ursula Evje, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm om gjennomføring av systemendring i rammeverket for norsk skole for å sikre en god undervisningskvalitet (Innst. S. nr. 28 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:3 (2002-2003))
6. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Ivar Ødegaard*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Det var med sorg vi mottok meldingen om at tidligere stortingsrepresentant *Ivar Ødegaard* døde 29. oktober, 77 år gammel.

Ivar Ødegaard ble født i Lunner kommune i Oppland, hvor han vokste opp på småbruket Marka på Grindvoll, som hans foreldre drev.

Han startet sin yrkeskarriere i 1945, da han begynte som stasjonsbetjent på Grefsen stasjon. Etter å ha gjennomført konduktørkurs ved Jernbaneskolen ble han ansatt som konduktør ved Norges Statsbaner i 1947. Han hadde en rekke tillitsverv i Konduktørforeningen frem til han i 1960 ble valgt som distriktsekretær i Oslo distrikt av Norsk Jernbaneforbund. Senere ble han sekretær ved NSBs hovedadministrasjon i perioden 1967 til 1973. Fra 1973 til 1982 arbeidet han som konsulent med verne- og miljøsaker som arbeidsområde, senere som førstekonsulent fra 1983 til 1987, som velferdssjef fra 1987 til 1989 og arbeidsmiljøsjef fra 1989 til han gikk av med pensjon i 1993.

Ivar Ødegaard hadde en rekke tillitsverv både på det faglige og politiske området. Han var bl.a. formann i Oslo Faglige Samorganisasjon i 13 år og nestformann i Oslo Arbeiderpartis fagligpolitiske utvalg fra 1974 til 1980. Han var styremedlem i Oslo Arbeiderparti gjennom mange år og hadde en rekke tillitsverv i lokale partilag. Han var bl.a. formann i Jernbanelaget av Det norske Arbeiderparti i perioden 1965–1969.

Som tillitsvalgt var Ivar Ødegaard svært opptatt av opplysningsvirksomhet, og han var en pådriver for skoleing av tillitsvalgte i grunnleggende organisasjonsarbeid. Hans engasjement i fagbevegelsen gikk alltid hånd i hånd med hans politiske engasjement, og han var en varm forsvarer av det fagligpolitiske samarbeidet med Arbeiderpartiet. Hans politiske engasjement brakte ham også inn på Stortinget.

Ivar Ødegaard ble valgt som vararepresentant til Stortinget i fire perioder, 1969–1973, 1973–1977, 1977–1981 og 1981–1985. Han møtte som vararepresentant en rekke ganger og som fast representant fra 1. oktober 1977 til 14. oktober 1981.

Han var medlem av administrasjonskomiteen i perioden 18. oktober 1977 til 1. oktober 1978, nestformann i komiteen fra oktober 1978 og varamedlem i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite fra høsten 1980. Han var også medlem av valgkomiteen ved Stortingets konstituering høsten 1981.

Ivar Ødegaard var en kunnskapsrik mann, og han var alltid godt forberedt til sakene på sitt saksområde. Han var en omgjengelig person med en lun og god humor. Han hadde mange venner både blant representanter og ansatte.

For sitt utrettelige og langvarige engasjement som tillitsvalgt i fagbevegelsen og i Arbeiderpartiet ble Ivar Ødegaard i 1993 tildelt LOs høyeste utmerkelse «Pioneren».

Det er i dyp respekt vi lyser fred over hans minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2000/34/EF om endring av arbeidstidsdirektivet til å omfatte sektorer og virksomheter som er unntatt fra direktivet (Innst. S. nr. 30 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 5 (2002-2003))

Anita Apelthun Sæle (KrF): Direktivet som vi godkjenner i dag, har som foremål å styrkja arbeidstakarane sine rettar når det gjeld helse og sikkerheit. Direktivet omhandlar organisering av arbeids- og kviletid. Søkjelyset er retta mot at arbeidstakarane ikkje skal påføra andre eller seg sjølve skadar på grunn av at dei rett og slett er trøytt. Direktivet inneheld også rett til helseundersøking for nattarbeid og dessutan rett til fire veker betalt ferie. Og då skjønar vi at direktivet er eit minimumsdirektiv som berre i avgrensa grad har relevans for Noreg.

Det er også høve til å fråvika direktivet sine rammer gjennom forskrifter eller tariffavtalar. Fiskeriorganisasjonane var likevel svært kritiske, men i samarbeid med organisasjonane er det utarbeidd eit forslag til forskrift som opnar for eit vidt høve til å inngå tariffavtale. Det har dempa kritikken mykje. Ein samla komite understrekar likevel at unntaksføresegnene må opna for naudsynt dispensasjonshøve som varetek interessene til heile fiskerieringa, også fiskarane.

Sjølv om direktivet ikkje fastslår søndagskvile, står arbeidsmiljølova fast, slik at dette ikkje får konsekvensar for Noreg.

Utanrikskomiteen er høyrd og har ingen merknader, så kommunalkomiteen rår til at Stortinget godkjenner at direktivet vert innlemma i EØS-avtalen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 519)

S a k n r . 2

Innstilling frå kommunalkomiteen om ILOs 89. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 5. – 21. juni 2001 (Innst. S. nr. 17 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 37 (2001-2002))

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar i komiteen og ordførar for saka): St.meld. nr. 37 for 2001-2002 omhandlar ILOs 89. internasjonale arbeidskonferanse i Genève i juni i fjor. Meldinga inneheld ein kortversjon av dei sakene som vart drøfta, og dei vedtaka som vart gjorde. Som oppfølging av konferansen vert to saker lagde fram for Stortinget til ratifisering, nemleg konvensjon nr. 175 om deltidarbeid og konvensjon nr. 184 om sikkerheit og helse i jordbruket.

Konvensjon nr. 175 vart vedteken av ILOs arbeidskonferanse i 1994 og er omtalt i St.meld. nr. 36 for 1994-1995. Han kunne ikkje ratifiserast i Noreg umiddelbart. Noreg oppfylte ikkje konvensjonen når det gjaldt arbeidstakarar sin rett til representasjon i styrande organ. No er forskriftene til aksjelova endra, og komiteen sluttar seg til den tilrådinga som ligg føre frå departementet og den norske ILO-komiteen om ratifisering.

Til konvensjon nr. 184 melder departementet at det er nødvendig med noko meir avklaring. Komiteen er einig i at sikkerheit og helse i landbruket kan definerast svært ulikt, alt etter i kva land ein er. Den norske ILO-komiteen tilrår ratifisering under føresetnad av at det i artikkel 3 i konvensjonen vert gjort unntak for avlørsarar.

Noregs Bondelag har i si høyringsfråsegn sagt at dei frå sin ståstad meiner at norsk arbeidsmiljølovgeving på visse område langt på veg går utover dei krava som konvensjonen og rekommandasjonen stiller til sikkerheit og helse. Dei er likevel ein av få høyringsinstansar som har stilt spørsmål ved om tilslutning til konvensjonen vil innebera nye krav til den næringa som dei representerer, f.eks. krav om obligatorisk bedriftshelseteneste i landbruket. Det går fram av Arbeids- og administrasjonsdepartementet si vurdering at det vil vera behov for endrin-

gar i forskrifter til arbeidsmiljølovar for å etterleva krava i konvensjonen.

Komiteen er positiv til ratifisering. Vi føreset at det arbeidet som no pågår i departementet, skjer i nær dialog med landbruksnæringa, og vi seier òg samrøystes at dersom ei slik avklaring fører til at ei ratifisering av konvensjonen vil innebera auka kostnader for næringa, bør saka tilbake til Stortinget før ei eventuell ratifisering. Vi merkar oss at i samband med den andre konvensjonen som vi i dag har til behandling, nr. 175, gjekk saka tilbake til Stortinget. Vi stiller altså ikkje det som noko krav frå komiteen si side. Det er berre i tilfelle det utløyser nye kostnader for landbruksnæringa.

Med dette er det altså ein samrøystes komite som er positiv til ratifisering av begge desse konvensjonane.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 520)

S a k n r . 3

Innstilling fra samferdselskomiteen om den nye Svinesundsforbindelsen m.m. (Innst. S. nr. 20 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 3 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter for hver partigruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Odd Holten (KrF) (ordførar for saken): Innst. S. nr. 20 for 2002-2003 omhandlar den nye Svinesundsforbindelsen m.m.

Regjeringa har foreslått at det opprettes et eget bompengeselskap for den nye Svinesundsforbindelsen. Selskapet skal ta opp nødvendige lån for å finansiere utbygging av ny forbindelse og forestå innkreving av bompenger. Svinesundsforbindelsen er viktig i arbeidet med å framskynde utbyggingen av sammenhengende firefelts veg mellom Oslo og Göteborg. Bygging av ny Svinesund bru er utvilsomt epokegjørende. Dette er en historisk beslutning for Norge og Norden. Svinesund bru er selve porten til Europa fra Norge. Dette grensestedet er også hovedferdselsåren med svært stor trafikk, slik at dagens Svinesund bru ikke klarer å avvikle det økende trafikkbehov denne forbindelsen har. Å bygge ut en firefelts veg på hele denne strekningen er viktig både av hensyn til trafikksikkerheten og til framkommeligheten for næringslivet.

Prosjektet skal fullfinansieres med bompenger gjennom en felles svensk-norsk bompengoordning på riksgrensen ved Svinesund. Sveriges og Norges regjeringer undertegnet den 7. august i år en avtale mellom de to stater der premissene for en slik felles bompenginnkreving ble klarlagt. Det er en historisk beslutning som nå fattes,

hvor man også fra svensk side viste vilje til å medvirke til brukerfinansiering av denne utbyggingen.

Jeg ser med glede på at man nå får en fortgang i utbyggingen. Det er svært høye ulykkestall på E6 gjennom Østfold. Trafikkøkningen på E6 gjennom Østfold er høyere enn på de fleste andre vegstrekninger i landet. Vegen har dårlig standard, og antallet trafikkulykker har økt dramatisk de siste årene. Dette er ikke holdbart, og jeg er svært glad for at samferdselsministeren aktivt har arbeidet for å framskynde utbyggingen av en ny Svinesundsforbindelse. Som saksordfører i saken og representant fra Østfold fylke er jeg glad for det gode og konstruktive arbeidet samferdselsministeren har utvist i denne sak. Samferdselsministeren har tatt konkret grep i en sak som flere tidligere samferdselsministre har hatt mulighet for å gjøre noe med. Nå er tanke og papirarbeid endelig omsatt i handling.

Jeg ser derfor med forventning fram til at den nye Svinesundsforbindelsen skal åpnes 7. juni 2005, og at bompengerekravet skal starte etterpå når forbindelsen åpnes for trafikk. Prosjektet har stor betydning som den viktigste vegstrekningen til Europa. Norges viktigste vegforbindelse mellom Oslo og Göteborg vil da få bedret kapasitet, noe som vil bety svært mye for transportbehovet og sikkerheten. Målet om nullvisjonen er viktig for Kristelig Folkeparti, og å utbedre E6 er en god begynnelse mot dette målet.

På vegne av flertallet vil jeg derfor anbefale innstillingen.

Anne Berit Andersen (H): Jeg vil slutte meg til det saksordføreren tok opp i sakens anledning.

I vår vedtok Stortinget med stort flertall det positive vedtak som gikk på forsert utbygging av E6 gjennom Østfold, inklusiv ny bro over Svinesund. Videre vedtok Stortinget at Svinesundsforbindelsen skulle finansieres med bompenger. Dette skulle være et samarbeidsprosjekt mellom Norge og Sverige. Selve organiseringen av bompengeselskapet skulle vi komme tilbake til.

I dag har vi saken til behandling. Avtalen mellom regjeringene i Norge og Sverige ble undertegnet 7. august 2002. Her ligger premissene for selve bompengereordningen.

Selve Svinesundsforbindelsen skal fullfinansieres ved en bompengereordning på riksgrensen. Bompengeselskapet, Svinesundsforbindelsen AS, blir heleid av Statens vegvesen. Dette vil bli etablert nå i 2002. Svinesundsforbindelsen skal kunne ta opp lån fra staten på markedsmessige vilkår.

Svinesundsforbindelsen skal etter planen åpnes for trafikk i 2005, nærmere bestemt 7. juni. Bompengerekravet starter opp når selve strekningen er åpen for trafikk.

De innsparte midler som selve Østfoldpakka får ved denne løsning, skal gå til en forsert utbygging av det resterende i Østfoldpakka.

Jeg vil takke for den innsats og handlekraft statsråden og Regjeringen har vist for å få forsert Østfoldpakka og for nå å ha fått på plass en løsning for ny Svinesundsfor-

bindelse. Denne handlekraften står i kontrast til regjeringen Stoltenbergs.

I budsjettet for 2003 følger Regjeringen opp Østfoldpakka. E6 Halmstad–Patterød med 125 mill. kr, E6 Patterød–Akershus grense med 100 mill. kr, E6 Assurtjern–Klemetsrud med 130 mill. kr.

Det er meg en glede å kunne se at denne veistrekningen snart får den veistandard som er nødvendig. Det vil komme næringsliv, bilister og miljøet til gode. Og ikke minst – det vil kunne redusere antallet tragiske ulykker som vi til stadighet opplever.

Thore A. Nistad (FrP): Hele ideen om bompenger begynte for et par tiår siden med enkelte bompengepålegg. Men allerede i 1991 var summen av bompenger som vi trafikanter måtte innbetale, kommet opp i 1 milliard kr.

Ti år senere kan vi konstatere at summen er oppe i hele 2,6 milliarder kr for en tjeneste som egentlig var ment å være statens ansvar. I vegloven § 20 heter det at staten bærer utgiftene til planlegging, bygging, utbedring, vedlikehold og drift av riksveger.

I dag vedtar vi et finansieringsopplegg for ny bro over Svinesund som innebærer 100 pst. bompengefinansiering. I tillegg til all inntjening på bommene tok staten inn – de siste tallene jeg har, er fra 2001 – i bensinavgift 10,5 milliarder kr, i avgift på autodieselolje 4,7 milliarder kr, i årsavgift 5,3 milliarder kr, i vektårsavgift 342 mill. kr, i engangsavgift om lag 10 milliarder kr, i omregistreringsavgift 1,6 milliarder kr og i avgift på smøreolje 52 mill. kr. Summen av disse særavgiftene vil da bli 32,5 milliarder kr. Så har vi noe som heter personskadeavgift, som man får på forsikringen. Den er på 810 mill. kr. Så har vi en spesialitet i Norge, at det er moms på alle våre avgifter. Så der tar staten inn ytterligere 4,2 milliarder kr. Da er vi oppe i en sum i avgifter for 2001 på 37,5 milliarder kr. I tillegg kommer bompengene, som jeg sa tidligere – drøyt 40 milliarder kr som staten tar inn av bilistene, og i år blir vel tallene enda høyere. Da er det bare å minne om, når vi har et nytt bompengeprojekt til behandling i dag, at det staten gir ut igjen, både til drift av veier, til vedlikehold av veier og til bygging av nye broer og veier, er på ca. 10 milliarder–11 milliarder kr. I tillegg til dette har vi enorme oljeinntekter. Da synes jeg det er trist at vi i oljelandet Norge har passert 40 bompengeanlegg, og at vi her vedtar nye nesten hver eneste uke.

Fremskrittspartiet går som sagt inn for ny Svinesundsbro, men vi synes ærlig talt at staten skal finansiere dette ved de ordinære veimidlene.

Statsråd Torild Skogsholm: Regjeringen har foreslått at det opprettes et statseid bompengeselskap som skal ha som formål å ta opp nødvendige lån for å finansiere utbyggingen av den norske delen av den nye Svinesundsforbindelsen. Selskapet skal også foreta innkreving av bompengene.

Jeg er tilfreds med at Stortinget støtter Regjeringens forslag. Med forbehold om Stortingets behandling av sa-

ken bad jeg i oktober Vegdirektoratet begynne å arbeide med et forslag til en låneavtale mellom staten og selskapet. Jeg har i den forbindelse lagt til grunn at avtalen skal inngås av staten ved Samferdselsdepartementet. Avtalen vil bli inngått og bompengeselskapet vil bli etablert så snart dette er mulig i tråd med Stortingets behandling.

Bygging av ny bro er sentralt i arbeidet med å forserer utbyggingen av E6 mellom Oslo og riksgrensen til sammenhengende firefelts motorveg. Raskere utbygging av E6 gjennom Østfold er nødvendig, både av hensyn til trafikkmengden og ikke minst trafikksikkerheten. Både folk i Østfold, næringslivet og andre som jevnlig bruker denne hovedfartsåren mellom Norge og Sverige, vil ha stor glede av at vi nå får fortgang i denne utbyggingen.

Så er det da slik at vi velger å bruke bompenger på dette prosjektet, fordi det gir oss muligheten til å framskynde dette prosjektet, som vi mener er så viktig. Trafikkulykker koster samfunnet mye i form av konkrete utgifter til sykehus, til rehabilitering osv. Det er mange utgifter som også påføres samfunnet i forbindelse med de involvertes smerte og lidelser. Derfor mener jeg at dette både er et forsvarlig prosjekt og et viktig prosjekt. Det er med tilfredshet jeg registrerer den enigheten som er om dette prosjektet.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Henrik Rød (FrP): I likhet med flere av de foregående talerne synes selvfølgelig også jeg at det er svært positivt at det nå er blitt fattet vedtak om forsering av utbyggingen av E6 gjennom Østfold og også bygging av ny Svinesundsbro. Det er tvingende nødvendig og har vært det i mange år. Så det er positivt.

Det som jeg imidlertid synes er svært negativt, er at flertallet går inn for en bompengefinansiering av den nye Svinesundsbroen. Fremskrittspartiet er altså nok en gang alene om å gå imot bompengefinansiering av slike prosjekter. Det som gjør saken enda mer spesiell, er at man ved Svinesundsbroen, som faktisk er inngangsporten til Norge, det første bilistene som kommer fra Europa, møter når de kommer til Norge, nå skal bli møtt av en bomstasjon. Det synes jeg er svært negativt.

Det andre som er meget spesielt med akkurat denne saken, er at det er en klar overvekt av norskregistrerte biler som passerer over Svinesundsbroen. Faktisk 83 pst. av all personbiltrafikk over Svinesundsbroen er norskregistrerte biler. Så kan man analysere dette videre. Da finner man – dette er basert på en trafikkteiling for år 2000 – at 58,5 pst. av de 83 pst. er bilister som er på tur til Sverige for å handle, og av dem igjen er 85 pst. fra Østfold. Hvis man summerer dette – og det er et relativt enkelt regnestykke – kommer man til at østfoldinger som drar til Svinesund for å handle matvarer og alkohol og tobakk, faktisk finansierer 43 pst. av den nye Svinesundsbroen. Det synes jeg er intet mindre enn en skandale med tanke på de forhandlingene som norske myndigheter har hatt med svenske myndigheter i denne saken. Det er slik at man kan tro at disse tingene overhodet ikke har vært

vurdert. Jeg synes derfor at man burde revurdere disse tingene. Jeg synes det er svært urimelig at østfoldinger skal betale 40 pst. av den nye Svinesundsbroen, som faktisk er et nasjonalt anliggende, og som burde finansieres statlig.

Svein Roald Hansen (A): Jeg skal ikke gjenta saksordførerens påpekning av betydningen av å få denne saken i havn. Jeg skal slutte meg til det han sa, og jeg skal også gjerne slutte meg til den ros han gav samferdselsministeren for hennes aktivitet og engasjement i denne saken. Men jeg må få påpeke i forhold til det Anne Berit Andersen sa, at dette står i kontrast til forgjengeren. Jeg vil minne representanten Andersen om at Regjeringen ikke har flertall i denne salen, og at i denne saken har Regjeringens basis og fødselshjelper ikke stilt opp og bidratt til å få saken i havn.

Så er det en liten interessant ting i innstillingen, nemlig at en samlet komite – altså inklusiv Fremskrittspartiet – ser fram til åpningen av den nye Svinesundsforbindelsen i 2005. Men Fremskrittspartiet går imot innstillingen i denne saken og vil ikke at forbindelsen bompengefinansieres. Det betyr at hvis det hadde blitt vedtatt, hadde det ikke vært noen åpning å se fram til i 2005. Det er en ny bekræftelse på at dette partiet overlater til andre å sørge for at ting kommer fra ord til handling. Det er et parti som protesterer for all verden, men altså skal glede seg over ferden når den kan starte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 520)

S a k n r . 4

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om kvalitetsreformen. Om høyere samisk utdanning og forskning (Innst. S. nr. 12 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 34 (2001-2002))

Raymond Robertsen (H) (ordfører for saken): Arbeidet med stortingsmeldingen om høyere samisk utdanning og forskning har stimulert til en debatt om hva slags rolle og hvilken hensikt høyere utdanning og forskning har for samfunnet generelt. Har alle mennesker og kulturer i verden behov for den samme kunnskap? Har alle behov for den samme viten for å utvikle sitt samfunn og sin egenart? Svaret som komiteen gir, er nei. Alle nasjoner, stater, geografiske områder og kulturer har behov for ulik kunnskap. Og utdanning og forskning skjer på disse premissene.

Opprettelsen av Universitetet i Oslo var i sin tid – og er fremdeles – viktig for Norge både kulturelt og næringsmessig, og uten norske akademikere både da og nå hadde utviklingen i Norge vært annerledes. Dette er perspektiver vi må ta med oss i arbeidet når det gjelder fremtiden for høyere samisk utdanning og forskning. De fleste partier i Stortinget har gjennom sitt arbeid med stortingsmeldingen hatt dette in mente.

Utdanning og forskning er på mange felt svært internasjonalt, og det gjenspeiles også ved våre institusjoner. Men det er også et tema som i høyeste grad kan sies å være særegent. Og det er det man behandler i dag. Utvikling av samisk språk, reindrift og kunnskap om urfolk er områder som har særlig interesse for det samiske.

Professor Ole Henrik Magga uttalte under komiteens høringer at gjennom samisk utdanning og forskning utvikles det samiske fra det tradisjonelle til det moderne. Dette arbeidet tar regjering og storting alvorlig, og resultatet foreligger til behandling i dag.

Komiteen har under behandlingen av St.meld. nr. 34 for 2001-2002 tematisert dette i tre ordpilarer. Det ene er rekruttering til utdanning og forskning, det andre er de involverte institusjonene, og det tredje er forskningen og organiseringen av den. Når det gjelder rekruttering, er det spesielt det begrensede grunnlaget som er temaet. Det er et relativt lite antall mennesker som i utgangspunktet har samisk bakgrunn og kan samisk. Komiteen peker på en rekke tiltak, som f.eks. fjernundervisning, studentvelferd, rekrutteringsstillinger og stipend, bare for å nevne noen. Det som komiteen spesielt vektlegger, er at rekruttering til samisk utdanning og forskning ikke bare må ses innenfor Norges grenser. Samene som en urbefolkning er bosatt på hele Nordkalotten i fire forskjellige land. Rekrutteringen bør derfor ses i sammenheng i alle disse landene for derigjennom å øke tilfanget og bedre tilbudet for samer i alle disse landene. Her har alle de involverte miljøene og institusjonene en viktig oppgave i fremtida.

De samiske utdannings- og forskningsinstitusjonene har på svært kort tid kommet langt. Opprettelsen av Universitetet i Tromsø samt Nordisk Samisk Institutt tidlig på 1970-tallet var starten på en stor satsing innenfor området. Senere har Samisk høyskole kommet til, i tillegg til at en rekke andre høyskoler har forskjellige ansvarsområder. Denne stortingsmeldingen skal peke ut retningen for den videre satsing innenfor høyere samisk utdanning og forskning, og det er en veldig offensiv linje Regjeringen og Stortinget legger opp til.

Universitetet i Tromsø med sin faglige bredde og satsing på samiske og urfolksrelaterte tema er et viktig lokomotiv. Derfor ønsker komiteen at universitetets strategiplan for samisk utdanning og forskning gjennomføres. Universitetet i Tromsø tar sin rolle som et universitet i et urfolksområde alvorlig, og det er kanskje en av verdens ledende institusjoner innenfor urfolksforskning. Det er et meget godt grunnlag å bygge videre på.

Samisk høyskole i Kautokeino er den yngste institusjonen innenfor samisk utdanning og forskning. Med bare 13 år bak seg har man kommet langt, og komiteen er opptatt av at denne utviklingen skal fortsette. Både Regjeringen og Stortinget åpner for at Samisk høyskole kan bli en vitenskapelig høyskole med nasjonalt ansvar på en rekke fagområder. Komiteen er av den oppfatning at dette vil kreve et godt finansielt grunnlag for at høyskolen skal kunne utvikle den dybden som en vitenskapelig høyskole krever.

Komiteen påpeker også særlig ønsket om at Samisk høyskole bør ha en større rolle innenfor nordsamisk

språk og utvikling av samisk som et vitenskapelig språk. Samisk høyskole er i dag den eneste institusjonen der samisk er arbeidsspråk innenfor både administrasjon og utdanning og forskning.

Høgskolen i Bodø og Høgskolen i Nord-Trøndelag har i dag et særlig ansvar for henholdsvis lulesamisk og sørsamisk. Det er viktig at disse områdene får en særlig oppmerksomhet, for dette er en minoritet i minoriteten. Dette vil kreve en finansieringsordning som gjør det mulig å holde et høyt faglig nivå innenfor både lule- og sørsamisk.

Nordisk Samisk Institutt i Kautokeino er ikke en institusjon som direkte sorterer under norsk ansvar og kontroll. Institusjonen er eid av Nordisk ministerråd og er et felles nordisk prosjekt. Komiteen er likevel opptatt av at Nordisk Samisk Institutt og Samisk høyskole må samlokaliseres og samorganiseres, dette for å utnytte de akademiske ressursene som er i Kautokeino, bedre, og integre to miljøer til det beste for samer på hele Nordkalotten. Komiteen mener derfor at det er viktig å få på plass et nytt vitenskapsbygg i Kautokeino.

Samisk forskning står overfor flere utfordringer. Regjeringen har varslet en omorganisering av Norges forskningsråd, og komiteen er opptatt av at det spesielt blir tatt hensyn til samiske interesser i denne omorganiseringen. Komiteen er spesielt opptatt av et sterkt samarbeid og en sterk samordning mellom de ulike samiske forskningsmiljøene både nasjonalt og internasjonalt. Selv om forskning og vitenskapelig arbeid i utgangspunktet ikke begrenses av landegrenser, er komiteen opptatt av at mer samisk forskning gjøres og publiseres på originalspråket. Derfor er rekruttering av forskere med høy faglig kompetanse som behersker samisk, svært viktig.

Reindriftsforskning og reinforskning er vesentlig både for samisk livsgrunnlag og samisk kultur. Derfor skiller komiteen mellom den naturvitenskapelige forskning og den samfunnsvitenskapelige. Komiteen sier i sine merknader at man i størst mulig grad bør forankre slik forskning i miljøer som har best kjennskap til de ulike sidene ved dette. Tromsø, med sitt sterke arktiske naturvitenskapelige miljø, har en viktig rolle, og Kautokeino, gjennom sin nærhet til reindriften, bør ha en større rolle innenfor den samfunnsvitenskapelige forskningen.

Det er stor konsensus i Stortinget for veien videre innenfor samisk høyere utdanning og forskning. Debatten har vært preget av vilje til satsing og til å finne gode løsninger. Regjeringen la frem en god stortingsmelding som også inspirerte til en konstruktiv debatt.

Gjennom det arbeidet som komiteen har gjort i denne saken, har man vært i kontakt med de ulike miljøene i Norge. Man har møtt mange pionerer, og det er ingenting som tyder på at utviklingen innenfor samisk høyere utdanning og forskning vil stoppe opp. Miljøene er små, men holder høy internasjonal kvalitet i sitt arbeid. Dette er et godt grunnlag å bygge fremtida på.

Ursula Evje (FrP): Et nasjonalt ansvar for høyere samisk utdanning, samiskrelaterte fag som f.eks. samisk språk og samisk kunsthåndverk er bærebjelken i høysko-

lens aktivitet i dag. Lett ispedd moduler innen natur- og ressursforvaltning og enkelte samfunnsfag – hva nå det måtte bety – vil dette bli en vitenskapelig høyskole i fremtiden.

Å utvikle samisk språk som et vitenskapsfag med den målsetting å styrke det samiske miljø og for at samisk språk skal kunne opprettes på mastergradsnivå som grunnlag for å kunne tildele doktorgrad, er i realiteten det vi snakker om. Det hadde etter Fremskrittspartiets syn vært en mer naturlig oppgave for Universitetet i Tromsø.

Videre skal samisk kunsthåndverk nedlegges som hovedfag ved Høgskolen i Oslo. I tillegg ønskes det en viss faglig breddeutvidelse for å kunne forsvare en faglig omgjøring til hovedformålet, en vitenskapelig høyskole som naturlig nok skal akkrediteres av NOKU.

Fremskrittspartiet finner ikke grunnlaget for omgjøringen av Samisk høgskole til en vitenskapelig høyskole godt nok fundert. Når det seriøst fremmes en påstand om at samisk skal inngå som et vitenskapsspråk uten å legge frem en edruelig dokumentasjon på at dette språket vil ha relevans for et interessant antall brukere, finner Fremskrittspartiet det vanskelig å gi uforbeholden støtte til nok et høyskolekonsept. Det er faktisk slik at 40 pst. av den norske samiske urbefolkningen nyter godt av storbyens tilbud i landets hovedstad. Når dette er sagt, er det visse regler som gjør at jeg nødig vil uttale meg mer og slik pådra Fremskrittspartiet en klage i disse mobbetider.

For Fremskrittspartiet er det viktig at det ikke diskrimineres på noe sett, verken i forhold til kjønn, i forhold til etnisk tilhørighet eller bakgrunn, eller i forhold til økonomi. I det ligger at vi har et krav om å bli tatt på alvor av den øvrige befolkningen i landsdelen. Med det sikter jeg til at vi har tusenvis av familier som er bekymret for sitt daglige utkomme. Det er store kutt i de kommunale budsjetter, kutt som rammer utdanning, industri, omsorg og næringsliv generelt. Jeg skal ikke bry de tilstedeværende i denne sal med hvilke kommentarer som vil falle blant vanlige folk dersom også Fremskrittspartiet bevilger penger til å utvikle en vitenskapelig høyskole med nødvendig forskning mange mil inne på Finnmarksvidda. I tillegg er en spredning av forskningsmidler ikke vår politikk.

For ordens skyld vil jeg presisere at Fremskrittspartiet ikke på noen måte uttaler seg om kvaliteten på tilbudet som blir gitt ved den Samisk høgskolen i dag. Det anser vi å være en oppgave for akkrediteringsorganet. Men det er av stor betydning å merke seg at den økonomiske gjennomføringen av kvalitetsreformen generelt for alle institusjoner synes å være problematisk. Reisekostnader for studenter fra studiested til besøk i hjemmene har også vært vanskelig over tid. Ut fra et økonomisk synspunkt vil det derfor bety betydelige utgifter dersom den relativt store kontingenten av innbyggere i Oslo med samisk bakgrunn skulle ønske å studere ved en samisk vitenskapelig høyskole. Da har vi muligens også et kapasitetsproblem, noe som ikke er vurdert i meldingen.

Avslutningsvis vil jeg vise til at Høgskolen i Oslo så langt synes å ha ivaretatt behovet for den samiske kunsthåndverksutdannelsen på en god måte. Samtidig har Uni-

versitetet i Tromsø til nå gjort en utmerket jobb på de felt som universitetet har vært ansvarlig for.

Til slutt vil jeg vise til Fremskrittspartiets merknader i saken.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Raymond Robertsen har på en god måte redegjort for både meldingen og innstillingen, og han har gjort en fin jobb som saksordfører. Det er en samlet komite som står bak innstillingen, bortsett fra Fremskrittspartiets særmerknader, og Ursula Evje har tydeliggjort hvorfor de ikke er med i flertallet i denne saken.

Høyere utdanning og forskning er viktig for utviklingen av det samiske samfunnet og for samisk identitet. Kunnskap om det samiske vinnes gjennom forskning, og denne kunnskapen formidles videre til nye generasjoner gjennom utdanningsinstitusjonene. Her spiller alle institusjonene som har samisk som spesialer, en viktig rolle.

Vi har et nasjonalt ansvar for å tilrettelegge for at vår samiske urbefolkning skal kunne utvikle både språket og kulturen. I denne sammenheng er det viktig å utvikle språket som vitenskapsspråk, som kan nyttes i høyere utdanning og forskning. Vi vet at rekrutteringsgrunnlaget til høyere samisk utdanning er begrenset. Det er derfor viktig at utdanningsinstitusjonene søker å rekruttere samiske studenter fra både Sverige, Finland og Russland. Senterpartiet er enig i Regjeringens forslag til rekrutteringstiltak.

Universitetet i Tromsø har på en god måte utviklet urfolksperspektiver innenfor de fleste fagområder. Senterpartiet er enig med Regjeringen i at det er nødvendig at Universitetet i Tromsøs strategiplan for samisk utdanning og forskning gjennomføres. Det er nødvendig å få rekrutteringsstillinger øremerket samiskrelaterte fag.

Samisk høgskole er den eneste utdannings- og forskningsinstitusjonen som nytter samisk språk i sin virksomhet, og den er et svært godt tilbud for samiske studenter. Vi mener Samisk høgskole kan utvikles til en vitenskapelig høyskole. En forpliktende plan for finansiering og framgangsmåte må lages for å nå dette målet. Og nettopp på grunn av de begrensede rekrutteringsmulighetene må basisbevilgningene til Samisk høgskole sikres på et nivå som gjør at det er mulig at denne skolen kan drives på en god måte.

Nordisk Samisk Institutt og Samisk høgskole må samlokaliseres, og vi er tilfreds med Regjeringens positive holdning til et nytt vitenskapsbygg i Kautokeino. Vi mener videre at samorganisering også er nødvendig.

Det framgår mange steder i innstillingen at rekrutteringsgrunnlaget til samisk høyere utdanning er begrenset. Dette gjør også rekruttering til forskning vanskelig. Senterpartiet er derfor enig med Regjeringen i at spesielle stipendordninger, språkopplæring og internasjonalisering er viktige veier å gå for å øke rekrutteringen til forskningen.

Eva M. Nielsen (A): Mjøs-utvalgets innstilling, som kom for to år siden, har på mange måter vært med på å legge premissene for meldinga som vi behandler i dag.

Fra Arbeiderpartiets side er det lagt vesentlig vekt på utvalgets sterke føringer når det gjelder utvikling av et samlet samiskspråklig kompetansemiljø, som etter hvert skal utvikles til å bli en vitenskapelig høyskole. Dette målet er nå innen rekkevidde, og Samisk høyskole i Kautokeino vil etter en målrettet satsing om få år være en slik vitenskapelig høyskole i Finnmark.

Videre har Arbeiderpartiet i ulike sammenhenger påpekt viktigheten av at de høyskolene som gir tilbud i samisk høyere utdanning, sammen med Universitetet i Tromsø, både identifiserer og tar initiativ til nyskapende virksomhet innenfor samisk høyere forskning, utdanning og formidling. På sikt vil disse miljøene kunne etablere den ønskede databasen som skal dokumentere samiske samfunnsforhold.

I meldinga er det et gjennomgangstema at ansvar og tiltak skal deles hovedsakelig mellom miljøet i Tromsø og Samisk høyskole i Kautokeino. Meldinga fokuserer på tiltak og ansvarsfordeling, men sier dessverre lite, om intet, om finansiering. Dette er svakheten ved Regjeringsmelding. Riktignok fokuserer meldinga på universitetets framlagte strategiplan for samisk utdanning. Departementet skriver endog i budsjettet for 2003 at man skal vurdere å gi Universitetet i Tromsø midler for å iverksette den samiske strategiplanen. Så får vi ha tillit til at vurderingen er gjort, sjøl om det ikke er foreslått penger til å gjennomføre tiltaket, til tross for at universitetet er tillagt et nasjonalt ansvar for urfolksrelatert forskning, utdanning og formidling, og allerede har brukt 1 mill. kr på å utarbeide plandokumentet.

Komiteens flertall har vektlagt at det er Universitetet i Tromsø som i dag har et nasjonalt ansvar for samisk språk på hovedfags- og doktorgradsnivå. Også fra Arbeiderpartiets side er vi opptatt av at det er én institusjon som skal ha dette ansvaret, men vi utelukker ikke at andre institusjoner i framtida skal kunne inneha et større ansvar innenfor samisk språk.

Så til Samisk høyskole i Kautokeino. Her vil jeg starte med å si at det er bra at Statsbygg har begynt sitt arbeid med et framtidig nytt høyskolebygg i Kautokeino. Skolen er i dag lokalisert i Forsvarets fraflyttede anlegg, som i sannhet er lite egnet til moderne undervisning. Et nytt skolebygg er også nødvendig for å få til den omtalte ønskede felleslokaliseringen med Nordisk Samisk Institutt, en samlokalisering begge institusjonene ønsker. Det er her snakk om både en samlokalisering og en samorganisering. Det er en spennende tanke, og en løsning som vil styrke det faglige miljøet i samebygda.

Allerede i dag rekrutterer den samiske lærerutdanningen i Kautokeino studenter fra Sverige, Finland og Russland, og det er viktig at arbeidet med å utvikle Norden som rekrutteringsområde bør fortsette og videreutvikles. Det bør legges stort trykk på å rekruttere studenter fra hele Nordkalotten.

Komiteens flertall er da også samstemt om at Samisk høyskole i framtida bør ha et nasjonalt ansvar for nordsamisk språk på lik linje med det ansvaret skolen i dag har for samisk kunsthåndverk.

Så litt om forskning. Det har vært bred debatt om forskningen innenfor de samiske akademiske miljøene. Jeg er glad for at komiteen så klart har understreket at den næringsrelaterte reindriftsforskningen i hovedsak skal foregå i Kautokeino, og da i nært samarbeid med reindriftsutøverne og reindriftsnæringens organisasjoner. Det er viktig å understreke at forskningen skal skje i de lokalsamfunn og innenfor de miljøer som driver med og som lever av reindrift.

Avslutningsvis har jeg lyst til å sitere fra debatten i Sametinget da de behandlet denne saken, og som jeg hadde gledet av å overvære. Da sa en av representantene følgende:

«Tror Regjeringen at de tiltak som foreslås, er gratis? Dette bør Stortinget merke seg.»

Ja, det er sant. Og da bør det vel være vårt felles ansvar å finansiere de tiltak vi er enige om, som skal gi et nødvendig løft for samisk høyere utdanning og forskning i framtida.

Lena Jensen (SV): Jeg vil først takke saksordfører Raymond Robertsen for en god gjennomgang av det som et flertall i komiteen har kommet fram til. Komiteen peker på en rekke viktige punkt.

St.meld. nr. 34 for 2001-2002 må også ses i sammenheng med den behandlingen av meldingen om samepolitikken som nå skjer i kommunalkomiteen, og en helhetlig samepolitikk.

Denne meldingen er viktig for den samiske urbefolkningen, den er viktig for den norske befolkningen, den er også viktig for urbefolkningen i andre land, og den er viktig for Nordkalotten og samarbeidet på Nordkalotten.

Norske myndigheter har gjennom folkerett og nasjonal rett en forpliktelse til å legge forholdene til rette for at den samiske urbefolkningen skal kunne bevare og utvikle det samiske språket, kulturen og samfunnslivet. Stortinget slår fast at språket har en naturlig plass og anvendelse i høyere utdanning og i forskning.

Når det gjelder rekruttering, peker Stortinget på en del viktige punkter. Både i grunnskolen og videregående opplæring har man rett til å ha samisk som både første og andre språk. Men dette må Stortinget komme tilbake til i forbindelse med behandlingen av meldingen om samepolitikken som er under behandling i kommunalkomiteen. Vi har pekt på bl.a. studievelferd, voksenopplæring og ulike rekrutteringstiltak der bl.a. stipend for førskolelærere er viktig.

Universitetet i Tromsø har hovedansvar både for forskning og undervisning i samisk språk og kultur. Dette er en av de viktige pilarene som universitetet ble grunnlagt på og etablert på for en rekke år siden. Universitetet i Tromsø har gjort dette på en god måte innenfor en rekke områder innenfor urfolksforskning, som man har hovedansvaret for.

Vi har pekt på at Samisk høyskole bør ha en sentral rolle når det gjelder å utvikle det samiske vitenskapelige språket. Utviklingen når det gjelder en vitenskapelig høyskole, er, som en rekke representanter tidligere har

vært inne på, målet, og med en målrettet satsing vil dette være på plass innen noen få år.

Jeg er glad for at komiteen har uttalt seg positivt om samlokalisering med hensyn til et nytt samisk vitenskapsbygg, og at Nordisk Samisk Institutt og Samisk høyskole ikke bare skal samlokaliseres, men i størst mulig grad samorganiseres. Dette vil styrke både kompetansen, miljøet og forskningen, som er grenseoverskridende.

Jeg vil så peke på en viktig ting når det gjelder forskning, som komiteen også har pekt på, og det er at man ved reorganiseringen av Norges forskningsråd må ta hensyn til den samiske forskningen og til urfolksforskningen. Dette er viktig. Norge skal ha som mål å være blant verdens beste land når det gjelder urfolksforskning. Dette er viktig både for det samiske miljøet, for Norge og internasjonalt.

Som representanten før meg pekte på, vil dette koste. Dette er ting Stortinget er nødt til å følge opp i kommende budsjetter.

Arne Lyngstad (KrF): I Kristelig Folkeparti er vi glad for det brede flertallet som støtter hovedtrekkene i meldingen fra Regjeringen, og også at det har lyktes å ha et bredt flertall i komiteinnstillingen. Kristelig Folkeparti er en del av det. Vi har hørt Fremskrittspartiets representant tydeliggjøre forskjellene i politikken på dette området.

I Kristelig Folkeparti er vi opptatt av at urfolkenes situasjon også er et nasjonalt ansvar. Det gjelder både kultur og språk. Norge har også et spesielt ansvar, ganske enkelt fordi en stor del av den samiske befolkningen på Nordkalotten bor i Norge. Vi vet også at Norge faktisk har gått foran i urbefolknings spørsmål på vår del av det europeiske kartet.

I komiteens innstilling har vi påpekt at Universitetet i Tromsø har et spesielt ansvar. De har hatt det i forhold til forskerutdanning så langt, og de har også utviklet en strategiplan for å ivareta den biten. Vi synes det er viktig at den blir iverksatt og fulgt opp. Det forhindrer ikke at også nye institusjoner kan ta ansvar innenfor språk og kultur. Men for å få det til tror jeg det er nødvendig å styrke de miljøene som vi allerede har. Når det gjelder fagmiljøer, har vi Samisk høyskole i Kautokeino, og vi har Nordisk Samisk Institutt. Og det er positivt at det nå foreligger planer om en samlokalisering i et vitenskapsbygg i Kautokeino, som kan legge til rette for en tettere integrasjon av dette fagmiljøet.

Jeg vil imidlertid peke på at Samisk høyskole er et rent norsk ansvar, mens Nordisk Samisk Institutt er en institusjon tilhørende Nordisk Ministerråd. Og mens presidenten i Nordisk Råd nå sitter og presiderer, har jeg lyst til å peke på at Norge trenger en dialog med Ministerrådet og de andre nordiske landene omkring hvordan vi kan få til en sterkere forening av kreftene uten at vi svekker verken Ministerrådets eller de andre nordiske landenes ansvar for og medvirkning til styrkingen av dette fagmiljøet. Her har vi en utfordring som jeg tror vi skal ta på alvor og jobbe videre med. Jeg tror det er viktig for hele den samiske befolkningen på Nordkalotten.

La meg også bemerke at komiteen i sin innstilling peker på at vi har en del mindre språk- og kulturgrupper innenfor den samiske befolkning, og at en del høyskoler har fått ansvaret for disse. Bodø har ansvaret for den lulesamiske befolkningen. Høgskolen i Nord-Trøndelag får et spesielt ansvar for den sør-samiske befolkningen når det gjelder språk og kultur, da spesielt knyttet til lærerutdanningen. Det er viktig for meg å peke på at disse institusjonene må få midler utover det som følger av ordinær finansieringsordning for nettopp å kunne ta det ansvaret overfor disse små språkgruppene som det her er snakk om.

Jeg er glad for det brede flertallet bak innstillingen i dag, og jeg håper og tror at dette kan være med på å styrke den samiske utdanningen i årene framover.

Presidenten: Presidenten tillater seg å korrigere en liten overdrivelse. Det er ikke presidenten i Nordisk Råd som presiderer, men den fremtidige presidenten i Nordisk Råd.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg er glad for at komiteen slår fast at samisk utdanning og forskning er viktig for utviklingen av det samiske samfunnet, og at vi har et nasjonalt ansvar i denne sammenheng. Jeg vil også tilføye at vi gjennom folkerett er forpliktet til å legge forholdene til rette for at det samiske folk som urbefolkning skal kunne bevare og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv. Det er derfor en svært viktig sak for det samiske folk og samfunn som nå behandles. Sterkere satsing på samisk høyere utdanning og forskning vil gi styrket samisk identitet og kompetanse, og dermed bedre samfunnets utviklingsmuligheter.

Flertallet i komiteen har i sin innstilling sagt seg enig i den bakgrunnsbeskrivelse som er gitt i stortingsmeldingen, og dermed i Regjeringens begrunnelse for at det nå er behov for økt satsing på og styrking av høyere samisk utdanning og forskning. Jeg har merket meg og er glad for at flertallet i komiteen gjennomgående også er enig i de tiltakene som foreslås i stortingsmeldingen. Jeg har også forstått det slik at komiteen i all hovedsak er enig i den ansvarsfordeling mellom de ulike utdanningsinstitusjonene som det er lagt opp til i meldingen.

Når det gjelder spesielt Samisk høyskole, er det bred tilslutning til Regjeringens målsetting om at høyskolen bør kunne utvikles til en vitenskapelig høyskole. Flertallet påpeker at det vil kreve målrettet satsing både av departementet og av høyskolen selv. Jeg har merket meg ønsket om at departementet i samråd med høyskolen bør lage en forpliktende plan for finansiering og fremgangsmåte for at den skal kunne bli en vitenskapelig høyskole. Jeg er enig i at en fremtidig endret status vil være avhengig av at høyskolen gjør en faglig innsats, slik at den tilfredsstillende faglige kravene som vil bli stilt, og at departementet følger opp med nødvendige ressurser. Jeg vil ta dette opp med høyskolen. Samtidig har jeg merket meg at det er enighet om at Samisk høyskole må gjennom den samme akkrediteringsprosedyre som andre in-

stisjoner ved søknad om endret status. Det er viktig for å sikre at institusjonen holder høyt faglig nivå.

Flertallet er enig i at Samisk høgskole og Nordisk Samisk Institutt bør samlokaliseres og har sagt seg glad for Regjeringens positive holdning til et nytt samisk vitenskapsbygg i Kautokeino. Jeg viser til at dette er en byggesak som fortsatt er inne i en planleggingsprosess. Saken vil bli forelagt Stortinget på ordinær måte når denne prosessen er ferdig. Jeg har også merket meg ønsket om at Samisk høgskole og Nordisk Samisk Institutt ikke bare samlokaliseres, men også samorganiseres. Jeg vil ta dette opp i nordisk sammenheng når instituttets fremtidige organisering tas opp til vurdering.

Når det gjelder forskning, viser flertallet til at Forskningsrådet har et femårig handlingsprogram for samisk forskning, og er enig med Regjeringen i at dette programmet må få utvikle seg videre. I meldingen går Regjeringen inn for å styrke Program for samisk forskning. Dette er fulgt opp med forslag om en styrking på 3 mill. kr i Utdannings- og forskningsdepartementets St.prp. nr. 1.

Flertallet har uttalt at Norge bør ha som mål å være blant de ledende land i verden på urfolksforskning, og har påpekt at Urfolksnettverket i denne sammenheng vil ha en viktig rolle. Jeg er helt enig i en slik målsetting. Vi er alt langt fremme når det gjelder urfolksforskning, men vi kan bli langt bedre. Urfolksnettverket er et samarbeidsprosjekt drevet frem av Universitetet i Tromsø, Samisk høgskole og Nordisk Samisk Institutt med sikte på å definere, ta initiativ til og koordinere forskningsinnsats innenfor vesentlige områder for sameforskning og urfolksforskning. Jeg mener dette er riktige grep som må tas for å styrke og samordne den virksomheten som foregår i heller små og spredte fagmiljøer.

Flertallet etterlyser en omtale av reindriftsforskning i meldingen. Jeg viser til at reindriftsforskning er gitt en kort omtale under Landbruksdepartementets virksomhet, i og med at reindrift og tilhørende forskningsvirksomhet går inn under Landbruksdepartementets sektoransvar. Jeg har imidlertid merket meg flertallets fremheving av grunnforskningens betydning også innenfor reindriftsforskning og flertallets uttalelse om at Universitetet i Tromsø skal ha et nasjonalt ansvar for den naturvitenskapelige delen av reinforskningen, mens Samisk høgskole og Nordisk Samisk Institutt bør bygges opp for å ivareta det nasjonale ansvaret for tradisjonsbasert reindriftskunnskap og de samfunnsvitenskapelige aspekter ved reindriftsnomadismen. Jeg er enig i at det kan være naturlig med en slik ansvarsfordeling, som vil være basert på og tilpasset institusjonenes faglige styrke og fortrinn. Jeg regner også med at institusjonene vil være innstilt på en slik arbeidsdeling. I fokus må ligge kvalitet og verdiskaping. Det er jeg også helt enig i.

Søren Fredrik Voie (H): Økt rekruttering til samisk utdanning og forskning, og dermed også oppbygging av kunnskap om samiske samfunnsforhold, samisk kultur og samisk språk, er et politikkområde som Regjeringen på en positiv måte får belyst og satt på den politiske

dagsordenen gjennom den stortingsmeldingen som vi i dag har til behandling.

Jeg synes det er viktig å påpeke at utviklingen av gode utdanningstilbud rettet mot den samiske befolkning og forskning på samisk språk, kultur, næringsliv og samfunnsforhold for øvrig ikke bare må bli en virksomhet for de spesielt interesserte fagmiljøene knyttet til Universitetet i Tromsø og Samisk høgskole, selv om disse institusjonene vil ha et fremtidig hovedansvar for utdanning og forskning innenfor sine spesialfelt. Samiske spørsmål og samiske utfordringer må også kunne gi interessante forskningsoppgaver og faglige problemstillinger for flere forskere og forskningsmiljøer også ved andre av våre høgskoler og universitet.

Forskningen og kunnskapsutviklingen knyttet til samiske spørsmål og samiske formål må heller ikke fremstilles så spesielt at dette blir isolert fra det norske kunnskaps- og forskningssamfunn for øvrig. Min oppfordring er heller å se denne virksomheten som en integrert og viktig del av vår samlede forskningsvirksomhet, hvor kunnskap om samiske forhold og samiske spørsmål kan ha overføringsverdi til andre deler av det norske og internasjonale samfunn, på samme måte som annen kunnskapsproduksjon og ny viten fremskaffet på andre områder kan nyttiggjøres innenfor samisk kultur, samisk språk og samisk næringsutvikling.

En uttalt målsetting i høyere utdanning er studentutveksling, at minimum 50 pst. av studentene skal ha et halvt års utenlandsstudium eller mer i løpet av sin studietid. Jeg vil understreke at dette bør gjelde også for samiske studenter og for studenter ved Samisk høgskole. I den sammenheng er det nødvendig at også studenter med samisk som hovedspråk i tillegg til norsk tilegner seg et annet fremmedspråk. Dette må utdanningsinstitusjonene som gir utdanningstilbud til samisktalende studenter, legge til rette for ved utarbeidelsen av sine studieprogram og ved å benytte fremmedspråk i undervisningen også for denne studentgruppen.

I likhet med representanten Lyngstad vil jeg benytte anledningen til å understreke at stortingsmeldingen også omhandler det faktum at det gis undervisning i samisk språk og også utdanning av samisktalende lærere ved Høgskolen i Bodø og ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, med spesielt ansvar for lulesamisk ved Høgskolen i Bodø og sørsamisk ved Høgskolen i Nord-Trøndelag. Selv om disse tilbudene er åpne for søkere fra tilstøtende regioner i våre naboland, er målgruppen begrenset og antall studenter lavt. Samtidig er de aktuelle studietilbudene svært viktige for dem det angår, og i særdeleshet for å kunne bevare lulesamisk og sørsamisk språk og kultur.

For å kunne opprettholde og videreutvikle disse studietilbudene ved Høgskolen i Bodø og ved Høgskolen i Nord-Trøndelag er det derfor viktig at det øremerkes ekstra ressurser til denne virksomheten ved begge studiesteder. Uten en slik øremerking av midler til dette spesielle formålet er jeg redd for at høgskolene ikke vil kunne opprettholde så spesialiserte studietilbud for en meget begrenset gruppe studenter, særlig når høgskolene i stadig større grad blir tildelt budsjettmidler etter student- og

vektfallsproduksjon. Det er derfor nødvendig at denne delen av samisk høyere utdanning gis spesiell oppmerksomhet i kommende år, slik at ikke en viktig del av samisk kultur og språk forsvinner på grunn av manglende tilbud i vårt utdanningsystem.

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): Meldingen og innstillingen foretar en fordeling av arbeidsoppgavene mellom de ulike høyere utdanningsinstitusjonene våre: Nordisk Samisk Institutt i Kautokeino, Universitetet i Tromsø og miljøene i Oslo. Det er viktig å holde fast på at det er ulike institusjoner som har et ansvar for de ulike delene av det vi nå snakker om.

Det er også bred enighet om at Samisk høgskole i Kautokeino bør ha som ambisjon å utvikle seg til en vitenskapelig høgskole. Men jeg har veldig lyst til å understreke at i denne prosessen skal en stille vanlige krav. Det skal gjennom akkreditering, og det skal gjennom faglig vurdering. Og fram til det eventuelt skjer, er det fryktelig viktig at høgskolen fortsatt er en høgskole og har et ansvar for å utvikle seg som høgskole – en god statlig høgskole. For det blir ofte konstruert noen motsetninger mellom en høgskole, en vitenskapelig høgskole og et universitet. De har i stor grad de samme oppgavene, med ulik vektlegging på undervisning og forskning. Men jeg har lyst til å understreke at Samisk høgskole i Kautokeino skal utvikle seg videre innenfor den rammen de har i dag, innenfor språk, samfunnsfag og samisk kultur, og dette arbeidet skal tas på alvor på veien framover mot å endre status, som er målet. Dette innebærer at Samisk høgskole i tiden framover må utvikle nye fagtilbud innenfor disse hovedsatsingsområdene, uavhengig av status, uavhengig av rolle, og at vi tar dette på alvor, nettopp for å styrke denne høgskolen, som det er behov for å styrke både faglig og forskningsmessig.

Komiteen er også klar på dette med Nordisk Samisk Institutt, som ligger i nærheten av høgskolen i Kautokeino. Det er viktig at det blir et nært samarbeid. Ideelt sett burde en ha integrert disse to institusjonene, nettopp for å styrke de faglige og de vitenskapelige miljøene i Kautokeino. Arne Lyngstad pekte på en del av de praktiske problemene knyttet til dette, i og med at instituttet har tilknytning til Nordisk Råd. Det er etablert av Nordisk Ministerråd. Jeg regner med at statsråden nå går i en dialog med Nordisk Ministerråd med sikte på å få integrert disse institusjonene. Det vil være viktig for nettopp å styrke høgskolen, ikke minst også på forsknings- og undervisningssiden. Jeg håper at det er mulig å finne praktiske ordninger i forhold til akkurat dette, for jeg er rimelig sikker på at Samisk høgskoles mulighet til å utvikle seg innenfor samisk språk, og bli en tung aktør innenfor samisk språk, er knyttet opp til muligheten for å få til et nært, godt og helst integrert samarbeid med Nordisk Samisk Institutt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 520)

S a k n r . 5

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Ursula Evje, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm om gjennomføring av systemendring i rammeverket for norsk skole for å sikre en god undervisningskvalitet (Innst. S. nr. 28 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:3 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikkordskifte etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Elsa Skarbøvik (KrF) (ordfører for saken): Mange av debattene som preger Norge i dag, dreier seg nettopp om grunnskolen. Både ressursbruk og systemendring er under lupen, og jeg tror vi kan være enige om at det er et ekte engasjement fra alle partier. Dette engasjementet er grunnlaget for at Fremskrittspartiet har fremmet det Dokument nr. 8-forslaget som vi har til behandling i dag. Forslaget spenner vidt – fra lengden på lærerutdanningen til eierskap for skolene våre.

Fremskrittspartiet ønsker en systemendring på mange plan i grunnskolen. Flertallet i komiteen ønsker også visse forandringer. Men grunnen til at vi mener at det ikke er riktig å behandle forslaget slik det foreligger, er at enten arbeides det med temaene i departementet i dag, bl.a. gjennom Kvalitetsutvalget, eller så har vi rett og slett behandlet temaene. Det gjelder bl.a. lærerutdanning og skolemiljølov. Flertallet ønsker at en debatt i Stortinget om en stor sak med store løft for skolen skal skje på bakgrunn av utredninger og en større helhetlig tenkning enn det et Dokument nr. 8-forslag gir grunnlag for.

Som vi vet, er det nedsatt et såkalt kvalitetsutvalg som arbeider med kvaliteten i grunnskolen. Mandatet for utvalget er å vurdere innhold, kvalitet og organisering av grunnopplæringen. Jeg vil referere noen av de målsettinger Kvalitetsutvalget har satt seg:

- Opplæring av høy kvalitet skal gis til alle, uavhengig av alder, funksjonsnivå, etnisk og sosial bakgrunn, kjønn og bosted.
- Utvalget skal beskrive, analysere og vurdere hovedtrekkene i dagens tilbudsstruktur samt innhold, organisering og kvalitet i grunnopplæringen, i forhold til intensjonene i Reform 97 og Reform 94.
- Utvalget skal utrede og vurdere lengde og omfang på grunnopplæringen.
- Utvalget skal beskrive mulige strategier og tiltak for utvikling av opplæringen i lys av ulike utviklingstrekk, nasjonalt og internasjonalt, og vurdere konsekvenser i forhold til disse.
- Utvalget skal vurdere de samlede offentlige utgiftene til grunnopplæringen i forhold til de foreslåtte tiltak. I

(Skarbøvik)

denne sammenheng skal utvalget redegjøre for hvordan frigjorte ressurser ved et eventuelt 12-årig løp kan nyttiggjøres innenfor grunnskole og videregående opplæring for å sikre og forbedre kvaliteten.

Dette utvalget skal avslutte sitt arbeid innen 1. april 2003. Som det framkommer av delmålene til utvalget, er det en ambisjon å pløye dypt ned i bl.a. de feltene Dokument nr. 8-forslaget tar opp.

I budsjettproposisjonen, som vi også behandler i disse dager, står det at departementet i 2003 bl.a. vil vurdere effekter av gjeldende finansieringsordning i forhold til kvalitet og omstillingsevne, og hva lov- og avtaleverk har å si for kommunenes, skolens og den enkelte lærers handlingsmuligheter. Dette er sammenfallende med noe av det Fremskrittspartiet også tar opp.

Jeg merker meg at Fremskrittspartiet i sin merknad sier at de «står alene om å gjennomføre en systemendring i rammeverket for norsk skole». Jeg vil påstå at er det noe vår regjering har vært opptatt av, så er det å fokusere på kvalitetsutvikling i den norske skolen. Både ressursutnyttelse, organisering og læringsutbytte har stått i fokus i mange saker som er lagt fram av statsråden siste år. Derfor er det noe overraskende at Fremskrittspartiet hadde behov for dette Dokument nr. 8-forslaget.

Kristelig Folkeparti ønsker en god norsk skole, og vil fortsatt arbeide for at den skal bli stadig bedre. Jeg vil derfor se fram til større skoledebatter i tiden framover.

Ursula Evje (FrP): Behovet for gjennomgripende endringer i den norske skolen, både for de private og de offentlige skolene, synes å være udiskutabelt for folk flest. På tross av kravet til endringer, som har økt i styrke over tid, har jeg merket meg at flertallet, som består av alle partier – fra Sosialistisk Venstreparti på den ene siden til Høyre på den annen side – ikke finner grunn til å be Regjeringen fremme forslag om en omfattende systemendring basert på de tiltakene som er skissert i forslagene fra Fremskrittspartiet.

Flertallet har en lang rekke begrunnelser for at de ikke ønsker å gjøre noe med skolen akkurat nå. Det er de rørende enige om. Hvordan de kan være enige med så vidt vikarierende motiver, er i seg selv en merkverdighet. Men når man bruker flertallets egne ord, at det etter flertallets mening må «ses i en større sammenheng», setter man kanskje perspektiv på det. Det er det som står i merknaden. Hva flertallet egentlig mener med «en større sammenheng», er uklart. Men jeg vil driste meg til å antyde at det dreier seg om de såkalte skolepartiers hege- moni når det gjelder å definere den eneste rette skolepoli- tikk.

Skolehverdagen for mer enn en og trekvart millioner av befolkningen i landet er etter Fremskrittspartiets mening en stor sammenheng. Men flertallet ønsker en enda større sammenheng. Det unisone ramaskriket fra kom- muner og foreldre synes ikke å ha trengt inn verken i ko- miterommet eller i regjeringskvartalet. Flertallet avslår her å sikre en forutsigbar finansiering av det enkelte barns skolegang – med enkle grep.

Når det gjelder kvaliteten på opplæringen, kvaliteten på læringsmiljøet og tryggheten og sikkerheten til den enkelte jente og gutt, virker det ikke som om de siste da- gers hendelser har hatt noen som helst effekt på flertallet, som ufortrødent fortsetter på den vei de valgte for mange år siden.

For å trekke et par paralleller vil jeg vise til at det finnes nyere forskning som sier at noe så enkelt som samsynspro- blemer hos barn forårsaker store problemer med opplærin- gen. Den enkelte kommune, f.eks. i Akershus, har ikke kompetanse når det gjelder dette, og barna får derfor ikke fullgod opplæring – heller ikke en riktig spesialundervis- ning. Kan det tenkes at det nylig oppdagede samsynspro- blem ikke er et nytt fenomen, men gjelder forhold som også påvirker det politiske miljø i sterk grad? Om så er til- fellet, burde vi begynne å ta det på alvor.

Når det gjelder uviljen til å innrømme at lærerutdan- ningen ikke ble så god som man hadde håpet, burde det igjen være mulig å gå inn i diskusjoner som ville lede til en bedring, med bl.a. en faglig enhet når det gjelder klas- seledelse og opplæring for studenten i hvordan man fremmer klasseledelse og oppdragelse og dannelse som begrep hos barna. Vi kunne gått inn i diskusjoner får å få til dette før den nye lærerutdanningen har festet seg i en endelig form. Det ville fjernet behovet for dyre mobbe- program som virker i lang tid uten synlig effekt. Det er et faktum at Dan Olweus har vært til stede med sitt program ved den mye omtalte skolen i Moss, i henhold til HEMIL-senterets egenopplysninger, i mer enn ett år.

Er det slik at vi som stortingsrepresentanter er like plaget med det audiovisuelle som barna i skolen, at vi ikke har en klar og velbegrunnet politikk uten at utvalg har vurdert om det er et behov for endringer, og hvordan behovet skal løses?

Med det vil jeg ta opp de sju forslagene som er omtalt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Evje har tatt opp de for- slagene hun nevnte.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.
(Votering, se side 520)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget er rede til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komite- ens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av direk- tiv 2000/34/EF om endring av arbeidstidsdirektivet til å omfatte sektorer og virksomheter som er unntatt fra di- rektivet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 37 (2001-2002) – ILOs 89. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 5. – 21. juni 2001 – vert å leggje ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
1320	23	Statens vegvesen (jf. kap. 4320) Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 30 og post 72</i> , forhøyes med	200 000 000
			fra kr 5 312 000 000 til kr 5 512 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1320	34	Ny Svinesundsforbindelse nedsettes med	45 000 000
			fra kr 45 000 000 til kr 0
1322 (NYTT)		Svinesundsforbindelsen AS	
	90 (NY)	Kapitalinnskudd, bevilges med	100 000
	91 (NY)	Lån, bevilges med	45 000 000

II

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet får fullmakt til å opprette et bompengeselskap Svinesundsforbindelsen AS. Selskapet skal ta opp lån og innkreve bompenger til finansiering av norsk del av ny Svinesundsforbindelse. Svinesundsforbindelsen AS skal i helhet eies av Statens vegvesen.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 88 mot 17 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 11.35.31)

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 34 (2001-2002) – Kvalitetsreformen. Om høyere samisk utdanning og forskning – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:3 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Ursula Evje, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm om gjennomføring av systemendring i rammeverket for norsk skole for å sikre en god undervisningskvalitet – vedlegges protokollen.

Presidenten: Under debatten har representanten Ursula Evje satt frem sju forslag på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag der privatskoleloven innarbeides i opplæringsloven og det åpnes for fri etablering av skoler basert på nasjonale godkjenningskriterier.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å endre finansieringsordningen for skoler slik at skolepenger betales av staten og utbetales direkte til den skolen eleven velger.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å fristille dagens offentlig eide skoler ved at det etableres selvstendige driftsstyrer med elever og foreldrerepresentanter i styret.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå etablering av et godkjenningsorgan for nye skoler og et skoletilsyn som sikrer kvalitet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om midlertidig statlig overtakelse av skolebygg.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at lærerutdanningen utvides til 5 år.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at utdanningstiden endres fra 10 til 9 års grunnskole.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen bifaltes innstillingen med 89 mot 17 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 11.36.56)

S a k n r . 6

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 11.40.
